

Nothing but the blues [2008]

Vroeger kon je een radio ruiken. Ik had een kleine oude radio, die mijn vader al lang geleden had afgedankt. Uit de luidspreker had nog de stem van Churchill geklonken, het membraan was nog door zijn 'blood, sweat and tears' in trilling gebracht. Aan de achterkant had een stuk geperforeerd karton gezeten, maar dat was verdwenen. Je zag de radiobuizen op het chassis, de met koperdraad omwonden spoel, de weerstanden, het touwje waarmee de zenderwijzer langs de zenderschaal werd getrokken en de luidspreker die in een katoenen hoes was gehuld. Overal stof. En als het toestel een tijd aanstond begon je het dus te ruiken, een ondefinieerbare geur – die ik niettemin uit duizenden zou herkennen.

Als ik die radio begon te ruiken was het al laat. Ik lag in bed, in het donker, en de radio speelde zacht. Achter de glazen zenderplaat gloeide een zwak lampje en er was dat groene oog, dat werd dichtgeknepen als je zuiver had afgestemd. De wijzer stond ergens tussen twee erkende stations in op Radio London of Radio Caroline, twee Britse piratenzenders die uitzonden vanaf een schip dat op de Noordzee lag. Ook het luisteren ernaar had iets illegaals, iets rebels. Via deze zenders volgde ik dag in dag uit de Britse en Amerikaanse popmuziek. Het Engels van de disc-jockeys kon ik met moeite verstaan.

Het was laat. Het ene nummer volgde op het andere. Ik staarde naar de radiobuizen die gloeiden in het donker, ik snoof de geur van de radio op. Opeens hoorde ik muziek die ik nergens, maar dan ook nergens kon thuisbrengen en waar ik meteen met enorme oren naar lag te luisteren. Een stem die van ver weg kwam, van lang geleden, een stem die vertelde en zong, klagelijk, melancholiek. Ik hoorde, zo weet ik nu, een oude neger uit het diepe Zuiden van de States, hij zong de blues en begeleidde zichzelf op een krakkemikkige gitaar.

Van sommige dingen in je leven herinner je je de eerste keer. Ik herinner me wanneer ik voor het eerst de blues hoorde. Dat was die avond, op mijn veertiende, toen ik in het donker de radio rook en van heel ver weg, een beetje beverig, die stem van een oude neger me bereikte. Misschien was het Blind Willie Johnson wel met *Dark was the night, cold was the ground*.

Er bleek ook Nederlandse blues te bestaan.

Ik had een klasgenoot die op Nieuw-Guinea was opgegroeid, de oudste van zes zoons in een chaotisch gezin, hij was linkshandig en doof aan één oor, hij speelde gitaar, hij heette Wopke en was twee jaar mijn boezemvriend. Hij had – wij bevinden ons in de diepe provincie, op het afgelegen eiland Zuid-Beveland – vernomen van een bluesgroep die Cuby & The Blizzards heette en hij had hun eerste album gekocht: *Desolation*.

Het was 1966. Wij lagen op de grond voor het radiomeubel en luisterden naar *Five long years*, *Hobo blues* en *Just for fun*. De stem van Harry 'Cuby' Muskee – scheurend, steunend, kreunend, kermend en stamelend – was meteen onvergetelijk. Maar het liefst 'was' ik toch Eelco Gelling, die ik me voorstelde als de introverte doch virtuoze gitarist, zeer begeerd door de meisjes (want 'een jongen met een geheim'). Het was niet alleen blues, die blues was ook 'dichtbij', hij klonk – en nu heb ik het over de sound en de opnametechniek – alsof hij zo op een zaterdagavond bij ons in Het Schuttershof gespeeld kon worden. Vage en geheimzinnige berichten deden de rest. Het was een bluesgroep niet uit Amsterdam maar uit een dorp in Drenthe. Cuby woonde op 'een afgelegen boerderij'.

Op de brommer, scheurend over de dijken en door de polders, zongen wij getweeën de blues. De kam met het vloeitje deed zijn intrede als blaasinstrument, de mondharmonica, het wasbord met de vingerhoedjes van je moeder. Mijn vriend kocht een elektrische gitaar. Pure sensatie alleen al om zo'n ding vast te houden. Hij plugde hem in het radiomeubel en speelde. Wekenlang werkten wij ingespannen aan onze 'eerste hit' onder het toezien van een paar duistere, met mensenhaar beplakte beelden uit Nieuw-Guinea. Ik moest tot mijn grote verdriet ontdekken dat ik, na zoveel jaar pianoles, godverdomme niet in staat was om een blues of boogie-woogie te spelen. Maar mijn vriend kreeg op een avond in de Prins van Oranje de hele zaal plat met een bluesnummer waarin hij de stem van een slissende oude neger perfect wist te na te bootsen.

Wij lagen op de grond en luisterden naar *Desolation*. 'Five long years...five long years...five long years I've waited for that woman!' In 1967 verscheen *Praise the blues*, een album met bluespianist Eddie Boyd. Bijna plechtig werd op een middag het nieuw vinyl op de draaitafel gelegd en daar klonken de eerste hamerende accoorden van Boyd. Ik wist het meteen. Een schitterende plaat: Drentse oerkracht en black power gecombineerd. Later in datzelfde jaar: Groeten uit Grollo. En zo ging het maar door: een tijdlang produceerden de Blizzards elk jaar een of twee albums. Wij dansten op *Aftermath*, *Revolver* en *Sergeant Pepper's*. Maar dat was voor feestjes. De echte muziek, de rauwe emotie die ook uit jouw tenen kwam, dat was de blues. John Mayall was de volgende ontdekking. En natuurlijk de oudere, zwarte blues: Memphis Slim, John Lee Hooker, Big Bill Broonzy. En tenslotte verscheen, als een vuurpijl, als een denderende bluesmachine, Jimmy Hendrix, die zijn gitaar zelfs met zijn tanden scheen te bespelen.

Maar *the first cut is the deepest* en eerlijk is eerlijk: *Desolation* is voor mij hét album.

Oek de Jong